

Đấu tranh phòng, chống sự xâm nhập của các giá trị văn hóa lệch chuẩn, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng

Combating the infiltration of deviant cultural values, to defend Party's ideological foundation

ThS. PHẠM VĂN BÀNG

Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: bangpv88@gmail.com

Ngày nhận bài: 28/5/2026

Ngày phản biện: 3/6/2026

Ngày chấp nhận đăng: 20/8/2026

Chủ đề của bài viết thuộc lĩnh vực: Lý luận chính trị

Tóm tắt: Trong bối cảnh toàn cầu hóa và chuyển đổi số diễn ra sâu rộng, sự giao thoa văn hóa đã trở thành xu thế tất yếu. Tuy nhiên, cùng với những giá trị tích cực, nhiều giá trị văn hóa lệch chuẩn cũng đang thâm nhập vào đời sống xã hội Việt Nam thông qua không gian mạng và các sản phẩm truyền thông đại chúng. Những biểu hiện này không chỉ làm biến đổi hệ giá trị và chuẩn mực xã hội mà còn tác động trực tiếp đến niềm tin và nhận thức chính trị, từ đó ảnh hưởng đến nền tảng tư tưởng của Đảng. Bài viết tập trung phân tích cơ sở lý luận, nhận diện thực trạng và cơ chế xâm nhập của các giá trị văn hóa lệch chuẩn, đồng thời đánh giá tác động của chúng đối với nền tảng tư tưởng của Đảng từ đó đề xuất một số giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trong bối cảnh mới.

Từ khóa: nền tảng tư tưởng của Đảng; giá trị văn hóa lệch chuẩn; an ninh văn hóa; đấu tranh tư tưởng; chuyển đổi số; toàn cầu hóa.

Abstract: In the context of extensive globalization and digital transformation, cultural exchange has become an inevitable trend. However, alongside positive values, various deviant cultural values are also penetrating Vietnamese society, particularly through cyberspace and mass media products. These manifestations not only alter social value systems and norms but also directly affect political trust and awareness, thereby impacting the Party's ideological foundation. The article focuses on analyzing the theoretical basis, identifying the current situation and mechanisms through which deviant cultural values infiltrate society, and assessing their impacts on the Party's ideological foundation. On this basis, the study proposes systematic solutions to contribute to enhancing the effectiveness of this struggle in the new context.

Keywords: Party's ideological foundation; deviant cultural values; cultural security; ideological struggle; digital transformation; globalization.

1. Đặt vấn đề

Văn hóa được xem là nền tảng tinh thần của xã hội, nó không chỉ phản ánh đời sống xã hội mà còn góp phần định hướng cách suy nghĩ và hành vi của mỗi con người. Ở Việt Nam, ngay từ năm 1943, Đảng ta đã xác lập một hệ tư tưởng nhất quán: Văn hóa không chỉ là lĩnh vực tinh thần mà còn là động lực, là kim chỉ nam cho hành động của toàn dân tộc. Chính vì vậy, trong

tiến trình phát triển của lịch sử cách mạng, trải qua nhiều nhiệm kỳ đại hội của Đảng, luận điểm “văn hóa soi đường cho quốc dân đi” vẫn giữ nguyên được giá trị định hướng trong sự nghiệp phát triển đất nước. Tuy nhiên, trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng và sự bùng nổ của công nghệ số, môi trường văn hóa đang có những biến đổi nhanh chóng. Sự phát triển của Internet và mạng xã hội giúp con người tiếp cận nhiều

hơn các giá trị mới, nhưng cũng kéo theo không ít yếu tố tiêu cực. Các giá trị văn hóa ngoại lai du nhập vào Việt Nam ngày càng đa dạng, trong đó có cả các giá trị mang tính lệch chuẩn, thậm chí là phản giá trị như: chạy theo lối sống vật chất, đề cao cá nhân quá mức... ngày càng xuất hiện nhiều hơn trên mạng xã hội. Những yếu tố kể trên nếu như không được nhận diện kịp thời và định hướng đúng sẽ ảnh hưởng xấu đến lối sống của người dân, khiến các chuẩn mực đạo đức bị xói mòn, làm suy giảm niềm tin của xã hội, từ đó ảnh hưởng trực tiếp đến nền tảng tư tưởng của Đảng.

Đáng lo ngại hơn, các thế lực thù địch hiện nay đã và đang lợi dụng chính sự giao thoa văn hóa này để lan truyền thông tin sai lệch, xuyên tạc, nhằm từng bước tác động vào nhận thức của người dân, nhất là giới trẻ. Vì vậy, việc chủ động nhận diện, phân tích đúng vấn đề nhằm tìm kiếm giải pháp phù hợp để đấu tranh phản bác các giá trị văn hóa lệch chuẩn, xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh là điều rất quan trọng và cần thiết trong giai đoạn hiện nay.

2. Phương pháp nghiên cứu

Khi nghiên cứu về vấn đề văn hóa và tư tưởng, nếu chỉ nhìn một chiều thì rất dễ rơi vào cảm tính hoặc phiến diện. Vì vậy, trong quá trình thực hiện bài viết này, tác giả không đi theo một cách tiếp cận duy nhất mà kết hợp sử dụng tổng hợp các phương pháp nghiên cứu nhằm đảm bảo tính khoa học và độ tin cậy của kết quả cũng như để thấy rõ bản chất của vấn đề. Cụ thể là: thông qua phương pháp tổng hợp tài liệu tác giả xây dựng “bộ khung” lý luận ban đầu đồng thời tác giả sử dụng phương pháp logic lịch sử - đặt vấn đề trong dòng chảy lịch sử để nhìn lại bức tranh toàn cảnh về văn hóa Việt Nam. Bên cạnh đó tác giả sử dụng phương pháp so sánh - đối chiếu để phân tích sự khác biệt giữa hệ giá trị truyền thống và các biểu hiện lệch chuẩn hiện nay. Cuối cùng, dựa trên cơ sở phân tích các hiện tượng xã hội trong thực tiễn chứng minh các luận điểm trong bài viết không chỉ đúng về mặt học thuật mà còn có giá trị trong thực tiễn.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Kết quả nghiên cứu

3.1.1. Cơ sở xác định sự xâm nhập của các giá trị văn hóa lệch chuẩn để BVNTTT của Đảng

Thứ nhất, về mối quan hệ giữa văn hóa với nhiệm vụ BVNTTT của Đảng. Nếu “Văn hóa là sự tổng hợp

của mọi phương thức sinh hoạt cùng với biểu hiện của nó mà loài người đã sản sinh ra nhằm thích ứng với những nhu cầu đời sống và đòi hỏi của sự sinh tồn” (Hồ Chí Minh, 2011) như: ngôn ngữ, chữ viết, đạo đức, pháp luật, khoa học, tôn giáo, văn học nghệ thuật phản ánh trình độ phát triển xã hội tác động đến tư tưởng, đạo đức và hành vi con người thì nền tảng tư tưởng của Đảng chính “là hệ thống quan điểm, lý luận bao gồm chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, là kim chỉ nam luôn giữ vai trò dẫn dắt, định hướng toàn bộ quá trình phát triển đất nước” (Điều lệ Đảng Cộng sản Việt Nam 2011). Văn hóa và nền tảng tư tưởng của Đảng có mối quan hệ gắn bó chặt chẽ, tác động qua lại và bổ sung cho nhau trong sự nghiệp cách mạng Việt Nam. Văn hóa chính là sức mạnh tinh thần, môi trường nuôi dưỡng và lan tỏa những giá trị đạo đức còn nền tảng tư tưởng của Đảng giữ vai trò định hướng về mục tiêu, lý tưởng và con đường phát triển đất nước. Dưới ánh sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng ta xác định “xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc để văn hóa thực sự trở thành sức mạnh nội sinh, động lực phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021). Chính hệ tư tưởng đó đã giúp văn hóa Việt Nam phát triển đúng hướng, kế thừa truyền thống dân tộc đồng thời tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại. Những giá trị như lòng yêu nước, tinh thần đoàn kết, nhân ái, cần cù và ý chí tự cường dân tộc được giữ gìn và phát huy mạnh mẽ trong đời sống xã hội. Ngược lại, thông qua giáo dục, báo chí, văn học nghệ thuật và các hoạt động văn hóa xã hội giá trị của chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh được lan tỏa rộng rãi, góp phần hình thành bản lĩnh chính trị, đạo đức và lối sống cho con người Việt Nam. Từ đó suy ra văn hóa không chỉ “nuôi dưỡng” các giá trị vật chất và tinh thần mà còn là hệ thống có ý nghĩa định hướng hành vi con người. Vì vậy, nếu văn hóa bị lệch chuẩn, hệ tư tưởng cũng có nguy cơ bị tác động tiêu cực.

Xác định rõ tầm quan trọng của văn hóa đối với sự phát triển bền vững của đất nước trong kỷ nguyên mới, Đảng ta nhấn mạnh, đất nước muốn “phát triển bền vững phải dựa vào con người văn hóa”. Bởi văn hóa và con người là “nền tảng tinh thần của xã hội, sức mạnh nội sinh, nguồn lực và động lực phát triển đất nước. (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, T.1). Trong

bối cảnh hội nhập quốc tế và bùng nổ thông tin hiện nay, các thế lực thù địch thường lợi dụng văn hóa như một công cụ để truyền bá lối sống thực dụng, cá nhân cực đoan, làm suy giảm niềm tin của nhân dân đối với Đảng. Vì vậy, bảo vệ và phát triển văn hóa cũng chính là BVNTTT của Đảng. Khi môi trường văn hóa lành mạnh được xây dựng vững chắc, con người sống có lý tưởng, đạo đức và trách nhiệm xã hội thì nền tảng tư tưởng của Đảng càng được củng cố bền vững.

Thứ hai, nhận diện các biểu hiện giá trị văn hóa lệch chuẩn. Có thể nhận diện các biểu hiện giá trị văn hóa lệch chuẩn trên hai phương diện: lý luận và thực tiễn.

Về lý luận, giá trị văn hóa là “yếu tố cốt lõi của văn hóa được sáng tạo và kết tinh trong quá trình lịch sử của mỗi cộng đồng, tương ứng với môi trường tự nhiên và xã hội nhất định. Giá trị văn hóa hướng đến thỏa mãn nhu cầu và khát vọng của cộng đồng về những điều tốt đẹp (chân, thiện, mỹ) từ đó bồi đắp và nâng cao bản chất con người (GS, TS. Ngô Đức Thịnh, 2010). Đó là hệ thống những chuẩn mực, niềm tin và định hướng hành vi được cộng đồng thừa nhận, có chức năng điều chỉnh và định hướng đời sống xã hội trong những điều kiện lịch sử cụ thể. Khi hệ giá trị này bị biến dạng, bị tách rời khỏi nền tảng chuẩn mực vốn có hoặc vận hành theo những khuynh hướng trái chiều với lợi ích chung của cộng đồng thì đó chính là biểu hiện của giá trị văn hóa lệch chuẩn. Điều này cho thấy, giá trị văn hóa lệch chuẩn không chỉ là hiện tượng cá biệt mà còn gắn với những biến đổi mang tính cấu trúc của xã hội hiện đại. Khi các giá trị truyền thống chưa kịp thích ứng với điều kiện mới trong lúc các giá trị mới chưa được định hình rõ ràng thì sẽ xuất hiện tình trạng “lệch pha giá trị”, tạo điều kiện cho các yếu tố lệch chuẩn phát sinh và lan rộng.

Về thực tiễn, có thể nhận diện một số xu hướng biểu hiện các giá trị văn hóa lệch chuẩn nổi bật dễ thấy nhất hiện nay như: tình trạng phát ngôn thiếu chuẩn mực, công kích cá nhân trên các nền tảng như: Facebook, TikTok và YouTube. Trong đó, người dùng sử dụng lời lẽ xúc phạm, bôi nhọ danh dự cá nhân hoặc tổ chức nhằm thu hút sự chú ý cộng đồng ảnh hưởng đến nhận thức của xã hội; hay xu hướng thần tượng hóa vật chất và lối sống thực dụng như khoe khoang tài sản, đề cao sự giàu có của một số người có tầm ảnh hưởng trên

không gian mạng, lan truyền hình ảnh lối sống xa hoa, phong cách tiêu dùng phô trương, tạo tâm lý chạy theo lối sống vật chất trong một bộ phận giới trẻ. Đáng lên án hơn, đó là hành vi lan truyền thông tin sai sự thật, tạo tin giả (fake news) trên các kênh truyền thông phi chính thống, các trang blog cá nhân, kênh youtube hoặc panpage mà không được kiểm chứng gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến nhận thức của người dùng mạng xã hội. Theo Bộ Thông tin và Truyền thông (2023) nội dung trên các trang này hầu hết đăng tin sai sự thật, bóp méo thông tin, thậm chí là xuyên tạc lịch sử hoặc phủ nhận các giá trị truyền thống trong đó nhiều thông tin có nội dung xuyên tạc đường lối, chính sách, hoặc gây hoang mang trong dư luận đều là những tác nhân tiếp tay cho sự lan rộng của các giá trị văn hóa lệch chuẩn.

Thứ ba, cơ chế xâm nhập của các giá trị lệch chuẩn. Từ những biểu hiện lệch chuẩn văn hóa, có thể thấy các giá trị văn hóa lệch chuẩn trong bối cảnh hiện nay không chỉ diễn ra một cách ngẫu nhiên, mà còn tuân theo những quy luật nhất định tác động đến nó bao gồm: yếu tố truyền thông, yếu tố tâm lý xã hội và cấu trúc môi trường văn hóa số. Ba yếu tố này lần lượt được biểu hiện qua ba cơ chế: tốc độ lan truyền của công nghệ, tính hấp dẫn của nội dung và khả năng kiểm soát thông tin.

Theo Castells (2010), trong xã hội thông tin, các dòng chảy thông tin trở thành yếu tố trung tâm chi phối đời sống xã hội. Điều này đồng nghĩa với việc các giá trị văn hóa dù tích cực hay lệch chuẩn - đều có thể được lan truyền với tốc độ nhanh, phạm vi rộng và vượt qua các rào cản không gian truyền thống. Các thông tin lan truyền qua mạng xã hội trên các nền tảng như Facebook, TikTok hay YouTube hoạt động dựa trên thuật toán ưu tiên nội dung có tính hấp dẫn, gây chú ý hoặc tạo tranh cãi vô hình chung lại tạo điều kiện cho các nội dung lệch chuẩn - vốn thường mang tính giật gân, phản cảm - được lan tỏa mạnh mẽ hơn so với các giá trị chuẩn mực. Khi người dùng mạng xã hội tiếp xúc lặp đi lặp lại với các nội dung này, chúng sẽ dần được “bình thường hóa”, từ đó làm thay đổi nhận thức và hành vi của họ theo hướng tiêu cực.

Bên cạnh đó, phim, ảnh, âm nhạc và trò chơi điện tử với các sản phẩm ngoại lai được người dùng tiếp nhận mà thiếu đi sự chọn lọc cũng là một trong những nguyên nhân dẫn đến việc du nhập những yếu tố không

phù hợp với chuẩn mực văn hóa trong nước. Ngoài ra sự lan truyền thông tin ít được kiểm chứng qua các kênh truyền thông phi chính thống được “ngụy trang” dưới dạng quan điểm cá nhân hoặc xu hướng xã hội cũng là một cơ chế khiến người tiếp nhận khó phân biệt được đúng - sai.

3.1.2. Thực trạng xâm nhập của các giá trị văn hóa lệch chuẩn

Có thể nói, sự phát triển của Internet và mạng xã hội đã tạo điều kiện cho các giá trị văn hóa đa dạng lan truyền nhanh chóng. Tuy nhiên, bên cạnh các giá trị tích cực, nhiều nội dung lệch chuẩn cũng lộ diện, phản ánh sự biến đổi trong nhận thức và hành vi của một bộ phận người dùng.

Trước hết, có thể kể đến hiện tượng phát ngôn lệch chuẩn, gây tranh cãi nhằm thu hút sự chú ý của cộng đồng sử dụng mạng xã hội. Điển hình là hoạt động livestream của Nguyễn Phương Hằng trên Facebook giai đoạn những năm 2021 - 2022. Đây là hành vi đã từng có một thời điểm thu hút được lượng lớn người dùng mạng xã hội facebook cả trong và ngoài nước với “hàng trăm nghìn lượt bình luận, theo dõi”. “Nội dung phát trực tiếp này chứa nhiều phát ngôn thiếu kiểm chứng, công kích cá nhân và sử dụng ngôn từ phản cảm” (Báo Nhân Dân, 2022). Cho đến nay, mặc dù vụ việc đã được các cơ quan chức năng xử lý hình sự theo quy định của pháp luật nhưng hệ lụy mà nó để lại cho thế hệ người dùng mạng xã hội vẫn còn đó. Vụ việc này không chỉ cho chúng ta thấy sự xâm nhập của văn hóa lệch chuẩn trong phát ngôn cộng đồng trên không gian mạng mà còn cho thấy cơ chế lan truyền thông tin dựa trên tính gây tranh cãi, trong đó nội dung thông tin càng cực đoan thì càng dễ thu hút tương tác.

Hai là, trường hợp thông tin lệch chuẩn được trình bày dưới vỏ bọc hợp pháp khiến người tiếp nhận khó nhận diện như vụ “Tịnh thất Bồng Lai”. Ở đây chủ thể truyền tin lợi dụng hình ảnh Phật tử, tôn giáo để lôi kéo nhiều đối tượng cuồng tín sinh hoạt tôn giáo trái phép gây bất ổn trong đời sống xã hội. Các đối tượng đã ngụy tạo và sử dụng nhiều video clip để đăng tải, “tung hoành trên mạng Internet cũng như tham dự một số chương trình của đài truyền hình, khiến không ít người trong và ngoài nước bị trục lợi từ thiện” (congan.com.vn). Mặc dù vụ việc đã được các cơ quan chức năng xác định là có yếu tố sai lệch, gây hiểu nhầm

về tôn giáo, “lợi dụng nền tảng số để xây dựng hình ảnh sai lệch” (Báo Tuổi Trẻ, 2022), ảnh hưởng không tốt đến nhận thức cộng đồng” nhưng hậu quả mà nó để lại đó là sự mất dần niềm tin của công chúng đối với hoạt động văn hóa tín ngưỡng.

Trường hợp *thứ ba* là trào lưu “flex của cái” lan rộng trên các nền tảng như TikTok và Facebook. “Theo từ điển Oxford, flex được hiểu là uốn cong (cái gì đó). Nhưng theo từ lóng tiếng Anh, flex mang ý nghĩa khoe khoang quá mức, gây khó chịu. Ví dụ trường hợp nick hội nhóm “Flex đến hơi thở cuối cùng” trên mạng xã hội, nơi mọi người khoe khéo léo biệt thự triệu đô, siêu xe, đồng hồ đắt tiền hoặc các thành tựu tài chính khủng bằng giọng điệu hài hước. Hay bài viết của Jenny Huỳnh - nữ Youtuber người Việt tại Mỹ về “shop smiler nhỏ lúc 12 tuổi” ngay lập tức thu hút sự chú ý của mọi người. Chỉ trong 8 tiếng đồng hồ sau khi đăng tải, chia sẻ của Jenny đã có hơn 100.000 lượt bày tỏ cảm xúc. Về vấn đề này Báo Thanh Niên 12/07/2023 đã có bài “Trào lưu ‘flex’ trên mạng xã hội: Khi giá trị ảo lên ngôi” chỉ ra rằng nhiều nội dung khoe tài sản, thành tích cá nhân đã thu hút lượng lớn người xem, nhưng đồng thời thúc đẩy xu hướng đề cao vật chất như chuẩn mực giá trị chủ đạo. Ngoài ra không ít các tài khoản mạng xã hội còn “cung cấp, chia sẻ thông tin giả mạo, sai sự thật, xuyên tạc, xúc phạm đến uy tín cơ quan, tổ chức” ví dụ như vụ việc của chủ tài khoản TikTok là D.H.T ngày 20/8/2025 đã sử dụng tài khoản đăng tải video với tiêu đề sai sự thật về chương trình *Việt Nam trong tôi* nhằm thu hút lượt xem. Chỉ trong một tuần từ lúc đăng tải “video đã đạt 832.800 lượt xem, 22.500 lượt tương tác và 1.898 bình luận, trong đó có nhiều ý kiến tiêu cực gây phức tạp tình hình an ninh trật tự (nhandan.vn).

Từ thực tiễn xâm nhập của các giá trị văn hóa lệch chuẩn có thể thấy, sự xâm nhập của văn hóa lệch chuẩn thường gắn với các nội dung thông tin có tính gây chú ý cao. Trong đó quá trình lan truyền này không chỉ mang tính một chiều mà còn có sự tương tác mạnh mẽ giữa người sản xuất, người tiêu dùng nội dung và sự thiếu hụt kỹ về năng nhận diện thông tin của một bộ phận người dùng.

3.2. Thảo luận

3.2.1. Nguyên nhân của hiện tượng xuất hiện các giá trị lệch chuẩn

Như đã nói ở trên, sự xâm nhập của các giá trị văn hóa lệch chuẩn trong xã hội hiện đại là một quá trình mang tính hệ thống gắn với sự biến đổi của cấu trúc xã hội dưới tác động của toàn cầu hóa, kinh tế thị trường và công nghệ số. Đây không phải là hiện tượng cá biệt, mà còn phản ánh những chuyển dịch sâu sắc trong hệ giá trị và cơ chế lan truyền văn hóa. Trong đó, nguyên nhân xuất hiện các giá trị lệch chuẩn *trước hết* đó là môi trường toàn cầu hóa tạo ra không gian giao thoa và tiếp biến văn hóa với cường độ ngày càng cao. Ở môi trường này, các hệ giá trị không còn tồn tại một cách biệt lập mà chúng liên tục tương tác, thẩm thấu và biến đổi lẫn nhau “làm xuất hiện sự pha trộn giữa các hệ giá trị, trong đó có những yếu tố không phù hợp với chuẩn mực văn hóa dân tộc, tiềm ẩn nguy cơ làm suy giảm nền tảng đạo đức xã hội” (Nguyễn Hồng Vinh, 2020). Điều này chứng minh sự xâm nhập của các giá trị lệch chuẩn là hệ quả tất yếu của một môi trường văn hóa “mở”, nơi khả năng sàng lọc chưa theo kịp tốc độ lan truyền.

Hai là, sự phát triển của công nghệ thông tin và mạng xã hội đã làm biến đổi căn bản cơ chế lan truyền của các giá trị văn hóa. Trong hệ thống xã hội mạng, thông tin không những được truyền tải mà còn được khuếch đại thông qua các thuật toán công nghệ đó là ưu tiên các nội dung có mức độ tương tác cao. Điều này chúng ta nhận thức rõ “các dòng thông tin giữ vai trò trung tâm trong việc tổ chức đời sống xã hội hiện đại” (Castells 2010) đồng thời cũng giúp chúng ta thấy một nghịch lý đó là: Những nội dung mang tính giật gân, gây tranh cãi - vốn thường gắn với biểu hiện lệch chuẩn lại có lợi thế lan truyền cao hơn so với các dòng thông tin mang tính chuẩn mực, một trong những nguyên nhân làm gia tăng tốc độ và phạm vi xâm nhập của các giá trị lệch chuẩn.

Ba là, sự tác động của nền kinh tế thị trường trong xã hội hiện đại ngoài việc góp phần tích cực làm biến đổi hệ giá trị theo hướng đa dạng nhưng cũng tiềm ẩn không ít rủi ro về nguy cơ lệch chuẩn văn hóa khi các quan hệ xã hội chịu sự chi phối mạnh mẽ của lợi ích và cạnh tranh và các giá trị vật chất có xu hướng được đề cao. “Một số mặt văn hóa, đạo đức, lối sống gây bức xúc xã hội” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021), trong đó đặc biệt là “văn hóa trong xây dựng đời sống con người chưa được xác định đúng tầm, có chiều

hướng coi trọng chức năng giải trí đơn thuần” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021). Nhận định này phản ánh trực tiếp sự lệch chuẩn trong định hướng giá trị, khi yếu tố vật chất có nguy cơ lấn át các chuẩn mực đạo đức truyền thống.

Bốn là, những hạn chế trong công tác quản lý văn hóa và truyền thông trong khi môi trường số phát triển nhanh chóng, hệ thống quản lý chưa theo kịp, tạo ra khoảng trống cho các nội dung lệch chuẩn tồn tại và lan rộng. “Quản lý văn hóa còn nhiều lúng túng, chậm trễ trong việc thể chế hóa quan điểm, chủ trương của Đảng về văn hóa”; “hệ thống thông tin đại chúng còn nhiều hạn chế; một số cơ quan báo chí xa rời tôn chỉ mục đích và có biểu hiện thương mại hóa; quản lý mạng xã hội còn bất cập. (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021).

Ngoài ra, trong bối cảnh hiện nay không thể không kể đến trường hợp một số bộ phận người dùng mạng xã hội có xu hướng chạy theo lượt tương tác, sẵn sàng tạo ra hoặc lan truyền nội dung lệch chuẩn để kiếm lợi bất chính; đó là việc hạn chế về năng lực tiếp nhận thông tin và “sức đề kháng văn hóa” cũng khiến các cá nhân sử dụng mạng xã hội dễ bị tác động bởi các nội dung tiêu cực. Việc nhận diện đầy đủ các nguyên nhân này không những có ý nghĩa về mặt lý luận mà còn là cơ sở quan trọng để đề xuất các giải pháp quản lý và định hướng văn hóa trong bối cảnh hiện nay.

3.2.2. Tác động của văn hóa lệch chuẩn đối với nền tảng tư tưởng của Đảng

Có thể nói các giá trị lệch chuẩn không chỉ ảnh hưởng đến đời sống văn hóa mà chúng còn tác động trực tiếp đến nền tảng tư tưởng của Đảng. Đó là:

Trước hết, giá trị văn hóa lệch chuẩn sẽ dẫn đến nguy cơ làm suy giảm niềm tin của một bộ phận người dân vào hệ thống các giá trị chính thống và định hướng phát triển của đất nước. Điều này hoàn toàn có thể xảy ra trong điều kiện xã hội ngày nay khi mạng thông tin đa chiều và khó kiểm chứng dễ làm xuất hiện tâm lý hoài nghi, đặc biệt là khi các nội dung lệch chuẩn được lan truyền với tần suất cao. Trong bối cảnh đó, nếu không có sự định hướng đúng đắn, các giá trị lệch chuẩn có thể từng bước làm xói mòn niềm tin của những công dân mạng, dẫn đến sự dao động trong nhận thức chính trị và hệ tư tưởng của họ.

Thứ hai, các giá trị lệch chuẩn gây ảnh hưởng trực

tiếp đến quá trình hình thành và củng cố thể giới quan, nhân sinh quan của các cá nhân, đặc biệt là đối với thế hệ trẻ. Bởi một khi các chuẩn mực đạo đức và lối sống bị biến dạng, các giá trị như chủ nghĩa cá nhân cực đoan, lối sống thực dụng sẽ có nguy cơ dần thay thế những giá trị tích cực như tinh thần cộng đồng, trách nhiệm xã hội. Điều này không chỉ ảnh hưởng đến hành vi cá nhân mà nó còn làm suy yếu nền tảng tư tưởng của Đảng từ bên trong, gia tăng tiềm ẩn nguy cơ “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” về mặt tư tưởng trong một bộ phận người dân hiện nay.

Thứ ba, trong môi trường truyền thông số, các giá trị văn hóa lệch chuẩn còn tạo điều kiện thuận lợi để các thông tin sai lệch, xuyên tạc lan rộng, từ đó bị lợi dụng nhằm chống phá nền tảng tư tưởng của Đảng. Trong xã hội mạng Internet, các dòng thông tin có khả năng lan tỏa nhanh chóng và tác động mạnh đến nhận thức xã hội. Khi các nội dung lệch chuẩn được “khuếch đại” bởi thuật toán và tâm lý đám đông, chúng có thể làm méo mó nhận thức, tạo ra những cách hiểu sai lệch về lịch sử, chính trị và các giá trị cốt lõi. Điều này đặt ra thách thức lớn đối với việc BVNTTT trên không gian mạng.

3.2.3. Giải pháp đấu tranh ngăn chặn sự xâm nhập của các giá trị văn hóa lệch chuẩn nhằm nâng cao hiệu quả đấu tranh BVNTTT của Đảng trong tình hình mới

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng và sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ truyền thông hiện đại, các giá trị văn hóa lệch chuẩn đang có điều kiện thâm nhập ngày càng tinh vi vào đời sống xã hội, tác động trực tiếp đến nhận thức, lối sống và bản lĩnh chính trị của một bộ phận nhân dân, đặc biệt là thế hệ trẻ. Nếu không được nhận diện và ngăn chặn kịp thời, những biểu hiện lệch chuẩn ấy sẽ làm xói mòn bản sắc văn hóa dân tộc, suy giảm niềm tin vào lý tưởng cách mạng và ảnh hưởng đến nền tảng tư tưởng của Đảng. Vì vậy, việc đề ra các giải pháp hiệu quả mang ý nghĩa cấp thiết trong giai đoạn hiện nay.

Trước hết, cần nâng cao nhận thức chính trị, tư tưởng, ý thức văn hóa cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân.

Như ta biết mọi hành vi tiếp nhận hay phản kháng trước các giá trị văn hóa lệch chuẩn đều bắt nguồn từ nhận thức. Hay nói cách khác con người vừa là chủ thể tiếp nhận lại vừa là chủ thể lan tỏa các giá trị. Chính vì

vậy, việc nâng cao nhận thức chính trị, tư tưởng, ý thức văn hóa cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân cần phải được xem là giải pháp mang tính nền tảng vì chỉ khi mỗi cá nhân có bản lĩnh chính trị vững vàng, có khả năng “miễn dịch” trong toàn xã hội trước các yếu tố tiêu cực thì việc đấu tranh BVNTTT của Đảng mới đạt hiệu quả bền vững. Theo đó muốn phát triển con người toàn diện cần: 1) Công tác giáo dục lý luận chính trị phải được chú trọng và đổi mới theo hướng thiết thực, gần gũi với đời sống, gắn với những vấn đề xã hội đang đặt ra. Cụ thể là: con người phải “được đặt trong hoàn cảnh lịch sử cụ thể, gắn bó với điều kiện thực tiễn ở mỗi khu vực, mỗi địa phương” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, T2). “Nâng cao nhận thức, ý thức tôn trọng và chấp hành pháp luật, bảo vệ môi trường, giữ gìn bản sắc văn hóa con người Việt Nam, đặc biệt là thế hệ trẻ” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, Tập 2). 2) Tăng cường giáo dục truyền thống yêu nước, lòng tự hào dân tộc, ý thức giữ gìn bản sắc văn hóa Việt Nam cho thế hệ trẻ thông qua nhà trường, gia đình và các tổ chức xã hội. 3) Ngoài ra trong bối cảnh mạng xã hội phát triển mạnh mẽ để con người phát triển toàn diện còn cần phải trang bị kỹ năng nhận diện thông tin xấu độc, kỹ năng chọn lọc và tiếp nhận văn hóa cũng là một trong những yêu cầu đặc biệt quan trọng nhằm giúp người dân không bị lôi kéo bởi các luận điệu xuyên tạc, phản động.

Hai là, chú trọng xây dựng và phát triển môi trường văn hóa lành mạnh trong toàn xã hội.

Có thể thấy, môi trường văn hóa có vai trò trực tiếp định hướng nhận thức, hành vi và nhân cách con người. Nếu môi trường xã hội bị chi phối bởi những giá trị lệch chuẩn thì rất dễ dẫn đến sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức và lối sống. Vì vậy, phát huy vai trò của gia đình, nhà trường và cộng đồng trong xây dựng đời sống văn hóa tích cực, đề cao các giá trị chân - thiện - mỹ là điều cần thiết như: lòng yêu nước, tinh thần đoàn kết, nhân nghĩa, hiếu học và ý thức cộng đồng. Đồng thời, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại một cách có chọn lọc, phù hợp với điều kiện và bản sắc văn hóa Việt Nam, tránh tâm lý sinh ngoại hoặc phủ nhận giá trị dân tộc. Cùng với đó, các cơ quan truyền thông, báo chí, văn học nghệ thuật cần đẩy mạnh sáng tạo những tác phẩm có giá trị tư tưởng và nhân văn sâu sắc, góp phần lan tỏa lối sống đẹp, tinh thần yêu nước và trách

nhệm công dân; kiên quyết đấu tranh với các sản phẩm văn hóa độc hại, phản cảm, lai căng, cổ súy bạo lực, lối sống thực dụng và các biểu hiện lệch chuẩn về đạo đức xã hội.

Đặc biệt, để “xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, văn minh gắn với xây dựng hoàn thiện con người mới Việt Nam xã hội chủ nghĩa” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, T.1) cần thiết phải xây dựng văn hóa chính trị, văn hóa trong Đảng và trong đội ngũ cán bộ, đảng viên. Đây là lực lượng nòng cốt, có vai trò định hướng dư luận và dẫn dắt xã hội. Sao cho đội ngũ này không chỉ vững vàng về lập trường tư tưởng chính trị mà còn là lực lượng tiên phong, chủ động tham gia không gian mạng với tinh thần trách nhiệm cao, “thực hiện hiệu quả chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, T.1).

Ba là, cần hoàn thiện hệ thống pháp luật và nâng cao hiệu lực quản lý nhà nước trong lĩnh vực văn hóa, đặc biệt là không gian mạng.

Trong điều kiện Internet phát triển mạnh mẽ, các thế lực thù địch thường lợi dụng mạng xã hội để truyền bá văn hóa độc hại, xuyên tạc lịch sử, phủ nhận vai trò lãnh đạo của Đảng và kích động tư tưởng chống đối. Vì vậy, cần hoàn thiện hệ thống pháp luật liên quan đến an ninh mạng, quản lý thông tin và các hoạt động văn hóa nhằm kịp thời ngăn chặn, xử lý nghiêm các hành vi phát tán nội dung phản văn hóa, chống phá Đảng và Nhà nước. Bằng cách “tiếp tục được đổi mới nội dung và phương thức lãnh đạo của Đảng và quản lý nhà nước về văn hóa. Đẩy mạnh chuyển đổi số, xây dựng và quản lý tốt môi trường văn hóa; phát triển và quản lý có hiệu quả thị trường sản phẩm, dịch vụ văn hóa số” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, T.1). Để thực hiện được điều đó, các cơ quan chức năng cần chủ động nắm bắt tình hình tư tưởng xã hội, tăng cường kiểm tra, giám sát các sản phẩm văn hóa, đặc biệt là trên các nền tảng số. Đồng thời, cần phối hợp chặt chẽ giữa các lực lượng như công an, quân đội, báo chí và các tổ chức chính trị - xã hội trong đấu tranh phản bác thông tin sai trái, độc hại, góp phần bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng trên không gian mạng.

Bốn là, đổi mới phương thức truyền thông và đấu tranh tư tưởng theo hướng chủ động, linh hoạt và phù hợp với đặc điểm của công chúng hiện đại là yêu cầu

cấp thiết.

Để đổi mới phương thức truyền thông và đấu tranh BVNTTT theo hướng chủ động, linh hoạt và phù hợp cần “Xây dựng các thiết chế và tổ chức các hoạt động văn hóa theo hướng thiết thực, linh hoạt, lấy địa bàn cơ sở, người dân làm trung tâm” nhằm “phát triển và quản lý có hiệu quả thị trường sản phẩm, dịch vụ văn hóa số” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, T.1). Khi xây dựng được các thiết chế văn hóa theo hướng thiết thực, linh hoạt và lấy người dân làm trung tâm sẽ tạo điều kiện để văn hóa thực sự thấm sâu vào đời sống xã hội. Và một khi các thiết chế này được tổ chức phù hợp với nhu cầu thực tiễn của người dân, đặc biệt ở cơ sở, sẽ giúp nâng cao khả năng tiếp cận văn hóa, tạo môi trường sinh hoạt lành mạnh và lan tỏa các giá trị tích cực trong cộng đồng. Điều đó góp phần hình thành ý thức chính trị, đạo đức, lối sống và củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng và chế độ.

Bên cạnh đó, việc phát triển thị trường sản phẩm, dịch vụ văn hóa số là xu thế tất yếu trong thời đại công nghệ số. Các nền tảng trực tuyến, mạng xã hội, phim ảnh, âm nhạc, trò chơi điện tử hay xuất bản số đang tác động mạnh mẽ đến nhận thức và hành vi xã hội, nhất là giới trẻ. Nếu không được quản lý hiệu quả, đây sẽ trở thành môi trường để các thế lực thù địch truyền bá tư tưởng sai trái, lối sống thực dụng, cá nhân cực đoan và các giá trị phản văn hóa. Vì vậy, cùng với việc phát triển các sản phẩm văn hóa số mang nội dung tích cực, nhân văn và giàu bản sắc dân tộc, cần tăng cường cơ chế quản lý, kiểm duyệt và định hướng thông tin trên không gian mạng. Nhà nước cần hoàn thiện hệ thống pháp luật về văn hóa số, bảo đảm vừa tạo điều kiện cho sáng tạo văn hóa phát triển, vừa kiểm soát hiệu quả các sản phẩm độc hại, xuyên tạc lịch sử, phủ nhận giá trị truyền thống và chống phá nền tảng tư tưởng của Đảng.

Ngoài ra, lấy địa bàn cơ sở và người dân làm trung tâm còn thể hiện quan điểm phát triển văn hóa vì con người và phục vụ con người. Người dân không chỉ là đối tượng thụ hưởng mà còn là chủ thể sáng tạo và bảo vệ văn hóa. Khi người dân được tham gia trực tiếp vào các hoạt động văn hóa, được tiếp cận những sản phẩm văn hóa số lành mạnh và được nâng cao kỹ năng số, họ sẽ có khả năng tự sàng lọc, nhận diện và đấu tranh với các nội dung xấu độc trên mạng. Đây chính là nền tảng tư tưởng quan trọng để xây dựng xã hội văn minh,

phát triển con người toàn diện và giữ vững trận địa tư tưởng của Đảng trong thời kỳ chuyển đổi số hiện nay, “phát huy có hiệu quả giá trị văn hóa, tinh thần cống hiến của con người Việt Nam, để văn hóa thực sự trở thành nội sinh, động lực và hệ điều tiết phát triển đất nước” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, Tập 1). Khi hệ giá trị tích cực được củng cố và lan tỏa, các giá trị lệch chuẩn sẽ dần bị đẩy lùi.

4. Kết luận

Trong điều kiện toàn cầu hóa, chuyển đổi số và cạnh tranh chiến lược về tư tưởng, văn hóa ngày càng quyết liệt, đấu tranh phòng, chống sự xâm nhập của các giá trị văn hóa lệch chuẩn cần phải được nhận thức như một nhiệm vụ có ý nghĩa chiến lược trong BVNTTT của Đảng. Hiện nay, các thế lực thù địch không chỉ sử dụng các thủ đoạn chính trị trực diện mà còn đẩy mạnh “xâm lăng mềm” thông qua văn hóa, truyền thông và không gian mạng nhằm từng bước làm phai nhạt lý tưởng cách mạng, suy giảm niềm tin chính trị và thúc đẩy quá trình “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ xã hội. Nguy hiểm hơn, sự thâm thấu của chủ nghĩa cá nhân cực đoan, lối sống thực dụng, sùng bái vật chất và các quan điểm phi chính trị hóa đang tác động trực tiếp đến hệ giá trị, chuẩn mực đạo đức và bản lĩnh văn hóa của một bộ phận cán bộ, đảng viên và thế hệ trẻ.

Do đó, đấu tranh ngăn chặn các giá trị văn hóa lệch chuẩn không thể chỉ dừng lại ở việc xử lý các biểu hiện tiêu cực đơn lẻ mà phải đặt trong tổng thể chiến lược xây dựng sức mạnh “miền dịch văn hóa” của quốc gia. Muốn bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng cần đồng thời thực hiện hiệu quả hai nhiệm vụ mang tính biện chứng: “xây” và “chống”. Trong đó, “xây” là trọng tâm cơ bản, lâu dài, thông qua việc củng cố hệ giá trị văn hóa và hệ giá trị con người Việt Nam thời kỳ mới; phát huy vai trò của giáo dục, truyền thông, văn học nghệ thuật và môi trường văn hóa trong định hướng nhận thức xã hội. “Chống” là nhiệm vụ thường xuyên, cấp bách nhằm chủ động nhận diện, đấu tranh phản bác các sản phẩm văn hóa độc hại, các quan điểm sai trái, phản động và các xu hướng lệch chuẩn trên không gian mạng. Về bản chất, BVNTTT của Đảng cũng chính là bảo vệ hệ giá trị văn hóa của dân tộc, bảo vệ bản sắc, niềm tin và con đường phát triển xã hội chủ nghĩa mà nhân dân Việt Nam đã lựa chọn. Vì vậy, chỉ

khi xây dựng được một môi trường văn hóa lành mạnh, một xã hội có bản lĩnh chính trị vững vàng và một con người Việt Nam giàu lý tưởng, trách nhiệm và năng lực tự đề kháng trước các tác động tiêu cực từ bên ngoài thì mới có thể tạo ra nền tảng tinh thần bền vững để giữ vững ổn định chính trị - xã hội và bảo đảm sự phát triển bền vững của đất nước trong tình hình mới./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Castells, M. (2010). *The Rise of the Network Society* (2nd ed.). Oxford: Wiley-Blackwell, p.77, p.77.
2. Bộ Thông tin và Truyền thông. (2023). *Báo cáo công tác an toàn thông tin mạng Việt Nam*. Hà Nội.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, T.1. tr.115, 85, 84, 84.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam. (2026). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật. T.1. tr.32, 99, 98, 98, 98, 99.
5. Đảng Cộng sản Việt Nam. (2026). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật. T.2. tr.56, 98
6. Báo Nhân Dân. (25/03/2022). *Xử lý nghiêm hành vi lợi dụng mạng xã hội để vi phạm pháp luật*.
7. Báo Tuổi Trẻ. (05/01/2022). *Khởi tố vụ án xảy ra tại Tịnh thất Bồng Lai*.
8. Báo Thanh Niên. (12/07/2023). *Trào lưu “flex” trên mạng xã hội: Khi giá trị ảo lên ngôi*.
9. Báo Lao Động. (18/09/2023). *Xử phạt TikTok đăng nội dung phản cảm, sai sự thật*.
10. Báo VnExpress. (03/08/2021). *Xử phạt nhiều người tung tin giả về COVID-19*.
11. Hồ Chí Minh, 2011, Nxb. Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. T.3, tr.458.
12. https://congan.com.vn/vu-an/phong-su/luu-dao-xuc-pham-ton-giao-truc-loi-phi-phap_132154.html
13. <https://dangcongsan.org.vn/cantho/tin-tuc-hoat-dong/bao-ve-nen-tang-tu-tuong-cua-dang-nhiem-vu-hang-dau-trong-thoi-dai-moi.html>
14. <https://nhandan.vn/xu-phat-hanh-chinh-tai-khoan-tiktok-phan-anh-sai-su-that-chuong-trinh-viet-nam-trong-toi-post905093.html>
15. <https://nhandan.vn/cong-an-ha-noi-xu-phat-hai-truong-hop-dang-tai-thong-tin-sai-su-that-tren-mang-xa-hoi-post938103.html>
16. <https://nhandan.vn/xu-phat-truong-hop-dang-tai-thong-tin-sai-su-that-tren-mang-xa-hoi-post951394.html>
17. Nguyễn Phú Trọng: “*Ra sức xây dựng, giữ gìn và phát huy những giá trị đặc sắc của nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*”, Tạp chí Cộng sản, số 979, tháng 12/2021, tr.7.
18. Nguyễn Hồng Vinh. (2020). *Văn hóa và phát triển trong bối cảnh toàn cầu hóa*. Nxb. Lý luận chính trị, tr.52.
19. GS. TS. Ngô Đức Thịnh (chủ biên). 2010. *Bảo tồn, làm giàu và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống Việt Nam trong đổi mới và hội nhập*. Nxb. Khoa học xã hội. Hà Nội. tr. 22, 23.